

УДК 37.013.811.111

DOI:10.35254/bhu/16948386_2021_56_57_130

Ниязова Ж. Д.,
БГУ им. К. Карасаева

МЕДИК СТУДЕНТТИН АНГЛИС ТИЛИНДЕ КЕСИПТИК БАЙЛАНЫШ КЕ- БИН КАЛЫПТАНДЫРУУ ПРИНЦИПТЕРИ

Кыскача мазмуну

Макалада Кыргызстандагы медик студенттердин англис тилин өздөштүрүү абалы учурдагы кесиптик билим берүүгө карата коюлган талаптардын чегинде каралат. Анда англис тилин окутууну адистин коомдук-социалдык керектөөсүнө туура келтирүү үчүн кандай принциптерди окуу процессине колдонуу маселеси көтөрүлүп, аны ишке сапаттуу ашырууга зарыл болгон жагдайлар турмуш чындыгына салыштырылып талдоого алынат. Анын мазмуну рыноктук мамиледе конкуренцияга туруштук берүү талаптарын эске алуу менен медициналык кесиптик билимге ээ болуу шарттарында чечмеленет. Кыргызстан дүйнөлүк медициналык кесиптик билим берүүнүн илимий жаңылыктарын студенттерге үйрөтүү үчүн сөзсүз англис тилин өздөштүрүү керектиги социалдык маселелер менен бирге каралып, окутуу андай шарттарды эске алуу аркылуу түзүлгөндө социалдык муктаждыктарды чечсе боло турганы макалада көрсөтүлөт.

Түйүндүү сөздөр: медициналык педагогика, кесиптик билим берүү, англис тилин үйрөтүү, англис тилин окутуу, пикирлешүү, маалымат алмашуу, педагогика, рынок мамилеси, компетенция, мамлекеттик стандарт, конкуренция, ж. б.

ПРИНЦИПЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ РЕЧИ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ СТУДЕНТОМ-МЕДИКОМ

Аннотация

В статье исследуется уровень владения английским языком студентов-медиков в Кыргызстане в рамках современных требований к профессиональному образованию. Затем поднимается вопрос о том, какие принципы использовать в процессе обучения для адаптации преподавания английского языка к социальным потребностям специалиста, и анализируются обстоятельства, необходимые для его качественной реализации, в сравнении с реалиями жизни. Его содержание интерпретируется в контексте наличия профессионального медицинского образования с учетом требований конкурентоспособности в рыночной экономике. В статье рассматривается, что потребность студентов в овладении английским языком с целью обучения студентов научным инновациям мирового медицинского профессионального образования, наряду с социальными проблемами, может удовлетворить социальные потребности, если обучение разрабатывается с учетом таких условий.

Ключевые слова: медицинская педагогика, профессиональное образование, изучение английского языка, преподавание английского языка, общение, обмен информацией, педагогика, вопросы рынка, компетенция, государственные стандарты, конкуренция и т.д.

PRINCIPLES OF FORMATION OF PROFESSIONAL COMMUNICATIVE SPEECH IN ENGLISH BY A MEDICAL STUDENT

Abstract

The article examines the level of English proficiency of medical students in Kyrgyzstan within the framework of modern requirements for vocational education. Then the question of what principles to apply in the educational process is translated in order to adapt teaching English to the social needs of a specialist, and the circumstances necessary for its high-quality implementation are analyzed in comparison with the realities of life. Its contest is interpreted in the context of the availability of professional medical education, taking into account the requirements of competitiveness in market economy. The article discusses that the need of students to master the English language in order to teach students the scientific innovations of

world medical professional education, along with social problems, can satisfy social needs if training is developed taking into account such conditions.

Key words: *medical pedagogy, vocational education, teaching English, learning English language, communication, information exchange, pedagogy, market issues, competence, government standards, competition, etc.*

Кыргызстанда жогорку медициналык кесиптик билим берүү совет доорунда түптөлгөн. Анын салттары азыр да улантылып жатат. Ошондуктан аны изилдей баштаган медициналык педагогика илими жаңыдан калыптанып жатканы менен анда изилдөө жумуштарын жүргүзүүдө таяныч базаны орус элинде калыптанган түшүнүктөрдөн алганыбыз туура. Медик студенттерде болуучу кесипкөй адиске таандык компетенцияларды өздөштүрүү чеберчилигин орустун медик-педагогдору М. Я. Мудров, Н. И. Пирогов, И. М. Сеченов, Г. А. Захарьин, С. П. Боткин, И. П. Павлов, С. С. Корсаков, В. М. Бехтерев, А. В. Вишневский, П. Б. Ганнушкин, И. В. Давыдовский, АН.Бакулев, А. А. Вишневский, ж. б. эмгектеринин мисалында сунуш кылууга болот. Алардын эмгектерин азыр механикалык түрдө кесиптик байланыш кептин материалы катары пайдаланууга болбойт. Илимий-теориялык мазмуну боюнча ал эмгектер кептин каражаты боло алганы менен медик студенттерге кесиптин өзгөчө белгилерин, бейтаптарга мамиле жасоодогу ык-усулдарын үйрөтүүдө окутуунун окуу-методикалык базасын түзүү үчүн дагы бир катар кошумча материалдар керек экендиги бул багытта окутуу принциптерине толуктоолордун зарылдыгын [1, 76-б.] көрсөтөт. Мында англис тилин окутууда иштелип чыккан дидактикалык принциптерди жетекчиликке алууга аргасыз кылат. Кыргызстан эгемендүүлүгүн алгандан бери бул багытта бир топ иштер аткарылганын эсепке алсак, медик студенттер үчүн да аны пайдалануу маанилүү болуп саналат. Андай шартта дүйнөлүк педагогика илиминде аныкталган окуу процессинде теория менен практиканы айкалыштыруу (1), окутуунун жөнөкөйдөн татаалга багыт алышы (2), тилди үйрөнүүдө билгенден билбегенге жетүүгө умтулуусу (3), жаңыны өздөштүрүүдө көрсөтмөлүүлүккө таянышы (4), окуу материалын тандоодо байланыш кебинин ыраттуулугун сакташы (5), кептик предметтерди окуп-үйрөнүүдө кесиптик өзгөчөлүктөрдү эске алынышы (6), бейтап менен мамилелешүүнүн түрдүү кырдаалын аң-сезимдүүлүктө кабылданышы (7), адамдын курактык белгилерине байланышкан коммуникативдүүлүк этикеттерди (улууга, кичүүгө жана теңтушка) туура колдонулушу (8) сыяктуу принциптер да окуу процессинде эске алынууга тийиш.

Ал принциптерди англис тилинде кесиптик байланыш кебин өстүрүүдө колдонуу тил үйрөнүүчүлөрдүн тилдин грамматикасын канчалык билгенине көз каранды эместигин республикада өткөн кылымдан бери окутулуп келе жаткан англис тили сабактары эбак эле ырастап койгон. Башкача айтканда бул багыттагы жумушту максатына жеткирүү үчүн жогоруда биз тарабынан белгиленген кесипке ылайык тил үйрөтүү концепциясын [2] түзүү керек. Концепция бир англис тилин үйрөтүү иш-чараларын гана моюнга албастан, медик (ошондой эле башка кесиптин ээлери үчүн да) студенттердин кесипкөйлүгүнө толук жооп берүүчү кесиптик байланыш кебин кыргыз, орус жана англис тилдери боюнча бирдей калыптануусу жоопкер болгону маанилүү. Анткени окуу процессинде бири-бири менен өз ара байланышпаганы менен реалдуу турмуштун өзүндө медик үчүн бирин экинчиси толуктап

турган тилдик, кептик-коммуникативдик компетенциялардын өзөгүн түзүп [1, 116-б.], алардын биринин жетишсиздигинен улам Кыргызстандын медиктери эмгек рыногунда атаандашуучулукка туруштук бере албай келет. Эл аралык конкуренцияда анын мааниси зор, ошондуктан кесиптик билим берүүдө ага бардык тарабынан көңүл буруп, окуу планында орун алган бардык тилдердин мазмунун студенттин туура адистешүүсүнө ыңгайлаштырып, негизги басымды студенттин кесибине керек сүйлөө жана сүйлөшүү чен-өлчөмдөрүнө коюп, аны окуу материалы катары таанып, ал кесиптик байланыш кебин үч (кыргыз, орус жана англис) тилде бирдей жүргүзүү мүмкүнчүлүгүн берүү биз тарабынан сунуш кылынган концепциянын илимий-теориялык өзөгү болууга тийиш. Турмуш чындыгы көрсөткөндөй, үч тилди билип чыкпаса Кыргызстандык медик студент өзүн азыркы замандын талабына жооп бере алган адис катары элестетүүсү мүмкүн эмес. Бардык шартта медик студентке керек болгон компетенцияларды андаштыруу анын кесибине тиешелүү сүйлөө жана сүйлөшүү көндүмдөрүн коомдук-социалдык кырдаалга ылайыктоо менен бөлүп чыгып, ошол кырдаалда пайдалануучу кептин лексикалык запасын аныктап, эң төмөнкү чегинде кептик-коммуникативдик байланышты сапаттуу түзүү үчүн кесиптик кептик өстүрүү минимумун иштеп чыгууда биз тарабынан сунушталып жаткан концепциянын бир тарабы болушу шарт. Ансыз даяр тексттерди маанисин түшүнбөй туруп жаттатуу натыйжа бербестигин буга чейин болуп келген сабактар ырастады. Тактап айтканда, жогорку окуу жайларында тил үйрөтүүчү сабактарда иш өткөн кылымдан бүгүнкү күнгө келип жеткен салттарды улантуу менен жүргүзүлүп жаткандыктан, билим талап кылынган деңгээлге чыкпай, ал эми медик студенттер анын келечекте пайдасы зор экенин түшүнбөй, б. а. сабакта айрым бир сөздөрдүн жыйындысы лексикалык база катары сунушталып, кээде кыйнап үйрөтүү менен ийгиликке жетүү баа аркылуу чектелген болсо, иш жүзүндө андан эч пайда көрбөгөн учурларга азыр өзүбүз күбө болуудабыз. Биринчи кезекте тилдин ролун аң-сезимдүү түшүнүп, аны баа үчүн эмес, келечекте оозеки пикир алышууда колдонуп, өз кесибинде көп кездешүүчү түрдүү проблемаларды ошол тилдер аркылуу башкаларга жеткире алууга, иштин жагдайын туура түшүндүрүүгө, бейтап айткан ойду жеткиликтүү андаштырууга боло турганын так сезгенде гана медик студенттер тилди үйрөнүүдө грамматикалык эрежелерди курулай жаттоодон качып, кесибине тиешелүү бардык кырдаалда керектелүүчү тилдик каражаттар менен кептик тексттерди өздөштүрүүгө багыт алат.

Англис тилин чет тили катары үйрөтүү жумуштары Кыргызстанда жарым кылымдан ашуун салтка ээ болгону менен өткөн доордон калган салттарда окутуу бүгүнкү жогорку кесиптик билим берүүнүн талаптарын канааттандыра албайт [4, 64-б.]. Ал азыр баарыбызга белгилүү болуп калды. Ушундай эле көрүнүш жогорку окуу жайларында окутулуп жаткан кыргыз жана орус тилдерине да мүнөздүү болуп саналат. Тил боюнча билим берүүнү сапаттуу ишке ашыруу үчүн ага коомдук-саясий өңүттөн эмес, тилдик каражаттардын мазмунунда адистигине

тиешелүү маалыматтарды алууга (а), зарыл болгон көндүмдөрдү өздөштүрүүгө (б), кесиптеши же бейтап менен кептик байланыш түзүүгө (в), кызмат абалында сүйлөө жана сүйлөшүүгө (г) зарыл эрежелерди билүүгө (д) жетишүү кызыкчылыктарын сапаттуу жүзөгө ашыруу талабынан кароого (е) алып келет. Шартка жараша проблемага аң-сезимдүү мамиле кылуу медик студенттин кесиптик байланыш кебин өстүрүүгө жол ачып, тил үйрөнүүнүн зарылдыгын аң-сезимдүү кабылдоого, сапаттуу билимге ээ болуу үчүн кесибине тиешелүү үч тилдеги (кыргыз, орус, англис) түшүнүктөр менен терминдерди таанып-билүүгө кеңири жол ачат. Чынында сабак учурунда тил үйрөнүү мынчалык маанилүү экенин студенттердин көбү сезе бербегендиктен, талап кылынган тилдик мыйзамдарды, тилдик каражаттарды пикирлешүүдө пайдалануу закондорун билүүнү медик студенттер зарылдык катары эсептешпейт. Анын кесепетинен студенттердин көпчүлүгү англис тилин өздөштүрүүгө анча көңүл бурбай, зарыл кесиптик компетенциялар сабакта иштелип чыкпай калып жатат. Эгер эгемендүүлүктүн алгачкы жылдарында бул багытта кеткен катачылыктар жогорку кесиптик билим берүүдө эмнени кантип окутууга даяр эместиктен келип чыкса, бүгүнкү күндө анын бир нече вариациясы жашап, алардын эрежеге туура болгон варианттын чыгармачылык менен колдонуу ар бир жогорку окуу жайдын жеке вазыйпасында турат. Медик студенттерге анын мааниси зор экенин аң-сезимдүү кабылдоосуна жетишүү кыйла оор жумуш экени белгилүү болсо да, анын коомдук мазмунун ачуу, адистештирүүчү компетенцияларда табиятын аныктоо, тилдик чеберчилик менен жетчү бийиктиктерди түшүндүрүү менен проблеманын маңызын табуу мүмкүнчүлүгүн издөө медицина багыттарында тилди окутууга жаңыча мамиле зарыл экенин көрсөтөт. Ички мазмуну боюнча мурдагыдай тилди үйрөтүү болгону менен окутуунун максаты, өздөштүрүү табияты, окуу материалдарын түзүү жагы, аны кесиптик шартта колдонуу варианттары түздөн-түз медик студент ээлик кылуучу компетенцияга негизделип, кадимки турмушта керектелүүчү кептик байланышта өз орду бар көндүм экенин аң-сезимдүү түрдө тааныш керек [5, 12-б.] болуп турат. Азыр биз буга жете элекпиз, бирок медик студенттердин өздүк кызыкчылыгы аны байма-бай көтөрүп жатат. Билим берүүнүн негизги максаты кесибин боюнча сапаттуу иш билги көндүмдөрдү үйрөтүү болгондуктан, бир мезгилде “өлкөнү таанытуучулук” мүнөзгө ээ англис тилинин мазмунун кайрадан жаңылоо, б.а. ал тилдин жардамы менен кесибине тиешелүү маалыматтар кабыл алууга, оорунун “тарыхын” өз алдынча которуп түшүнүүгө, бейтап менен сүйлөшүүдө, зарыл болгон шартта чет өлкөдөгү кесиптешине кайрылып, кеңеш алууга, эл аралык жыйындарга катышып пикирин билдирүүгө мүмкүндүк берген кептик базаны түзүүнү англис тили сабагы моюнга албаса болбой турат. Учурда англис тилин үйрөнүүгө карата мындай мамиле кылуу реалдуу турмуштан кыйла алыс тургандай көрүнгөнү менен медик студенттердин англис тилин кесибине ылайык өздөштүрүү муктаждыгын аң-сезимдүү кабыл алсак, ушул өңүттөн мамиле кылуунун тууралыгын ырастайт. Себеби, медициналык педагогикага биз тарабынан англис тилин үйрөнүү боюнча сунушталып жаткан концепция кесиптик байланыш кебин өстүрүү үчүн кыргыз жергесинде керектелүүчү медициналык терминдер менен түшүнүктөрдүн кыргыз тилине которулушун, англис-кыргыз сөздүгүн студенттин кызыкчылыгы менен түзүлүшүн, англис тилин окутууда өзүнө таандык өзгөчөлүктөрүн сабакта көндүм катары үй-

рөтүүнү сунуштайт. Аتكени тил турмушту андаштырууда гана маанилүү болбостон, кесипке таандык бардык билимди теориялык жактан билүүдө, практикалык сабактарда өздөштүрүүдө да негизги каражат катары кызмат кылат. Ошондуктан англис тили сабактарында дайыма болуп келген лексикалык каражаттары окууга жана жазууга үйрөтүү жумуштарын аң-сезимдүү түрдө медик студенттин адистигине жакындаштыруу башка тилдерден кескин айырмаланган англис тилинин тилдик өзгөчөлүктөрүн таанытуудагы оорчулукту жоёт.

Тилди туура өздөштүрүү үчүн анын тыбыштарын айырмачылыктарын, аларды колдонууда туура угуу жана айтуу эрежелерин, жазууда кездешкен өзгөчөлүктөрүн, грамматикалык түзүлүшүн, текст куроодогу нормаларын, кептик айтымдардагы сөз айкаштары менен сүйлөмдөрдү баары бир окутуу зарылдыгы турат. Мындай шартта Кыргызстандын бардык жогорку окуу жайлары Россияда жарык көргөн эмгектерге таянып келишкен. Негизинен андай салт азыр деле улантылып жатат. Эгемендүүлүктөн берки практика көрсөткөндөй, англис тилиндеги окуу материалын ушул багытта үйрөтүү медик студенттин кесиптик талабын канааттандыра албай, сезип туруша да англис тилин окуп-үйрөнүүгө болгон кызыкчылыктарын кескин солгунтатканы байкалат. Ошондуктан англис тилин окутууда окуу материалын медик студенттин кызыкчылыгына алып келүү, б.а. үйрөнүүчү материалды түздөн-түз студенттин турмушу менен байланыштырып, эртең менен тургандан тартып кечке чейин жасаган жумуштарын толук камтуу аракетинде иштелип чыкса адистин тилдик көндүмдөрдү, кайсы жерде кандай сөз айкашы менен сүйлөмдөр колдонулушу мүмкүн экенин элестетип окуп-түшүнүүгө жол ачмак. Маселенин экинчи жагы, медик студент биздин өлкөдө өздүштүрүүгө тийиш болгон окуу материалын кыргыз турмушу, жергиликтүү бейтаптардын көйгөйлөрүнүн негизинде түзүп, эртең врач болуучу студент аны менен кандай мамиле кылуу ык-усулдарын дал ушул окуу жайдагы англис тили сабактарында билип чыкпаса, предметтин алдына коюлган максаты толук ишке ашпайт. Бардык учурда байкалгандай, студенттин жеке турмушу менен байланыштуу болбогон шартта ал эч бир дисциплинаны талаптагыдай өздөштүрбөйт.

Жергиликтүү шартка ылайык медик студенттин англис тилин окуп-үйрөнүүсүн колго алып, ага илимий-практикалык жактан баа берүү жумуштарын жаңыдан изилдөөгө алып жатканыбыздан улам бизде бул багытта тажрыйба аз экендиги талашсыз. Андыктан бул багытта бир кыйла практикалык жумуштарды аткарып, эл аралык деңгээлде жетиштүү тажрыйба топтогон Россиянын табылгаларын колдонуу, б.а. ишти сапаттуу жүзөгө ашыруу үчүн орустун медик студенттерине сунушталган И. С. Балова, Л. Ю. Берзегова, В. А. Бессонова, З. И. Вайнштейн, И. А. Гололобова, А. В. Илюшина, Т. Н. Кривцова, И. Ю. Крутова, З. К. Максимова, И. Ю. Марковина, М. А. Мартынова, С. Б. Марченко, А. М. Маслова, Л. Н. Махонь, В. В. Мухина, Л. С. Плебейская, Б. И. Репин, Л. М. Урубкова, Л. М. Царева, Т. П. Щедрина, ж.б. педагог-окумуштуулары тарабынан иштелип чыккан окуу китептеринин, окуу-методикалык колдонмолорунун, кесиптик-тематикалык сөздүктөрүнүн жыйынтыктарына таянуу зарылдыгы турат. Кыргызстанда аны турган турушу менен пайдалануу туура эмес. Жаңы кабыл алынган медициналык багытта жогорку кесиптик билим берүү стандартынын алдына койгон максаты медик студенттердин Кыргызстандын көп улуттуу калкына сапаттуу кызмат көрсөтүү менен

бирге эл аралык деңгээлдеги атаандашуучулукка туруштук бере алчу кесиптик компетенцияларга ээлик кылчу билим берүүнү көздөгөндүктөн, жарандык коомдун социалдык өзгөчөлүгүнө, каада-салттык айырмачылыгына, жашоо-турмуштун бөтөнчөлүгүнө карап окутуу жумуштарын уюштуруу зарылдыгын көрсөтөт. Турмуш-тиричиликтин орустардан айырмаланган нугу, элдин шаарга караганда айыл жеринде көбүрөөк жашоо кечириши, бейтаптардын оорусун баалап-билүүгө болгон адистик муктаждык англис тилинде кесиптик байланыш кебинин мазмундук гана бөтөнчөлүгүн түзбөстөн, лексикалык каражаттардын башка түрүн талап кылып, сүйлөө менен сүйлөшүүгө пайдалануучу сөздөр да, сүйлөм жана кептик тексттер да бөлөкчө курулушу керектигин ачыктайт. Себеби, бүтүндөй ой-кыялы кыргызча турмушка көз каранды болгон бейтаптын оорусун андаштыруу, аны кыргыз тили менен англис тилинде бирдей жеткире түшүндүрүүгө керектелүүчү кептик айтымдарды эки тилде бирдей үйрөнүү окуу материалын, тематикалык сөздүктөрдү [6, 4-б.], студенттин өз алдынча иштөөсүнө үлгү болуучу кесиптик байланыш кебинин тексттерин жергиликтүү шартка ылайыктап түзбөсө медик студенттерге кыйын болуп калаары азыр көпчүлүккө белгилүү.

Бирас, кайсы тилдин болбосун грамматикасын жакшы билбей туруп, анын маңызын ачып үйрөнүү мүмкүн эмес. Бирок көп жылдык практика көрсөткөндөй, сүйлөм менен тексттин мазмунун студенттин өзүнүн “турмушу” түзбөсө, грамматиканы түшүнүү, анын маңызын андаштыруу оңойго турбайт. Медик студенттер адистиги боюнча кесипкөй болуш үчүн англис тилинин ролу бар экени улам убакыт өткөн белгилүү болуп, аны студенттер сүйлөй алуучу деңгээлге чейин билдирүү менен гана азыр коомчулук тарабынан коюлган талапты чечүүгө боло турганын мезгил өзү көрсөтүп жаткан соң, окутуунун мазмунун ушул тарапка буруп, биринчи кезекте англис тилинде оюн билдирүүгө жетишүү зарылдыгы турат. Ал республикада мурда окутулуп келген окуу материалдарына жаңыча мамиле кылууну көргөзүп, медик студенттин байланыш кебин туура түзүү үчүн окуу жайга келип киргендин алгачкы күндөрүнөн тарта эле кадимки медициналык кызматкер катары өзүн элестетүүгө (а), дал ошол шартта түрдүү улуттун өкүлү болгон бейтап менен сүйлөшүүгө (б) зарыл болгон кептик материалды билүүгө (в), бейтапты угуп түшүнүүгө (г), жагдайга байланыштуу ага оорусу жөнүндө жеке байкоолорун туюндурууга (д), керек болгон жерде грамматикага таянып (е), байланыш кебин сапаттуу уюштурууга (ё) тиешелүү кептик-коммуникативдик каражаттарды жеткиликтүү колдонууга (ж) таандык окуу материалына көз карандылык бар экени айкындады. Тилдин грамматикасын үйрөтүү англис тили боюнча сабактардын өзөгүн түзүп, ал өткөн кылымдын орто ченинен бери эле Кыргызстанда ушундай иш-чаралар окуу процессинде дайыма жасалган болсо да иштин сапаттуу натыйжа бербегендиги кесиптик билим берүүдө окуу материалын түзүүдө кесипке таандык кырдаалды биринчи орунга коюп, ал кырдаалга тиешелүү коммуникативдик байланышта колдонуучу кептин тематикалык өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен сөз айкаштарын, сүйлөмдөрдү, ага керектелүүчү кесиптик терминдер жана түшүнүктөрдү камтыган тексттерди окутуу натыйжалуу болоорун ачыктады. Мында медик студенттин кесиптик байланыш кебин өстүрүүгө басым жасалып, келечекте

сүйлөй билүүнүн пайдубалы болгон, кырдаалга жараша сүйлөгөнгө үйрөткөн кептик көндүмдөрдү калыптандыруу негизги проблема болгондуктан, оюн жеткиликтүү айтып, эмне жөнүндө экенин так түшүндүрүү жетишсе, анда пайдалануучу кептик курулмаларды пикирлешүүнүн түрдүү чөйрөсүндө колдонууга үйрөтүү маселеге туура мамиле кылгандык болуп саналат.

Ал бир эле англис тилинин базасында толук чечилбейт, Анткени аны социалдык-кесиптик чөйрөдө колдонуучулар Кыргызстандын жарандары экенин эске алсак, англис тилин бөтөн тил катары үйрөнүүчүлөр алгач окуу материалын — белгилеген кесиптик байланыш кебин, анын айтымдык өзгөчөлүктөрүн, грамматикасын өз эне тили менен салыштырып, сүйлөө жана сүйлөшүү учурунда аны пайдалана алгыдай [7] шарт түзүү керек болууда. Проблема күн тартибинде турганы менен аны сапаттуу аткаруу үчүн илимий-практикалык тажрыйба жетишсиз экендигин эске алсак, башка өлкөлөрдө англис тилин окутуу жумуштарын вариациялап колдонуу жолдорун иштеп чыгуу менен бирге республиканын ичинде кыргыз тилин экинчи жана чет тили катары окутуунун илимий-методикалык иштелмелерин, ушул багытты изилдеген эмгектерин пайдалануу проблеманын туура чечилишине жардам берет. Анткени медик студенттердин дээрлик көпчүлүгү кыргыз болгондуктан, ошондой эле бейтаптын “оорусун” таанып-билүү иштери кыргыз тили менен түздөн-түз байланыштуу кабылданышы мүмкүн экенин эске алганда кыргыз тилин бөтөн тил катары үйрөтүүнүн ык-усулдарын пайдалануу маселени чечүүгө көмөктөшөөрү бышык.

Адабияттар

1. Виленский М. Я. *Технологии профессионально-ориентированного обучения в высшей школе.* / Виленский М. Я. — Москва: Пед. общество России, 2004. 192 с.
2. Гончарова Н. Л. *Функционирование триады “знания-умения-навыки” в современной дидактике.* / Н. Л. Гончарова // *Сборник научных трудов Северо-Кавказского государственного технического университета. Серия “Гуманитарные науки”.* — 2005. — № 2 (14). — С. 17.
3. Голуб Г. Б. *Попытка определения компетенции как образовательного результата.* / Г. Б. Голуб, О. В. Чураков / *Современные подходы к компетентностно-ориентированному образованию: Материалы семинара.* — Самара: Изд-во Профи, 2001. 236 с.
4. Багумов В. *Из опыта оценки качества учебных занятий.* / В. Багумов, В. Митин // *Высшее образование в России.* — 1995. № 3. 178 с.
5. Суранова Н. Р. *Колледждерде кыргыз тилин окутууда текстти колдонуунун методикасы.* Пед. илим. канд. дисс. ... автореф. / Н. Р. Суранова. — Бишкек, 2014. 21 б.
6. Аманалиева Г. Э. *Медициналык адистиктин студенттери үчүн окуу сөздүгүн түзүүнүн лингводидактикалык негиздери: пед. илим. канд. дисс. ... автореф.* / Г. Э. Аманалиева. — Бишкек, 2021. — 23-б.
7. Ниязова Ж. *Медик студенттердин англис тилинде кесиптик байланыш кебин калыптандыруунун көйгөйлөрү жана аны чечүүнүн ык-усулдары.* // *Вестник Бишкекского государственного университета им. К. Карасаева.* — 2021. — № 1 (55). — 52–57-б.